

Annus Domini 2013, annus Domini 2014

Dr. Ewald Mackay

Inleiding

Wij zijn op reis en terwijl we reizen naar de toekomst kijken we achterom om onze plaats te bepalen in de tijd. We doen dat niet in ons eigen licht maar in Christus' licht. Daarom is er ook een christelijke jaartelling gekomen. In de zevende eeuw na Christus kerstende de monnik Dionysius Exiguus de tijd door haar af te meten aan het *Annus Domini*: het *jaar onzes Heeren*. Het jaar van de geboorte van Christus werd sindsdien het jaar 1 A.D. De christelijke jaartelling heiligt hiermee de tijd door haar te verbinden met Christus' levensreis van ontvangenis tot verrijzenis. De Franse Revolutie (1789) wilde deze jaartelling afschaffen maar gelukkig is het haar niet gelukt om de tijdrekening zakelijk te maken en tellen wij ook nog in deze moderne en postmoderne tijden de jaren christelijk.

Momenteel bevinden we ons op de scheidslijn tussen A.D. 2013 en A.D. 2014. Waar staan wij tussen begin en einde van de tijden? Ik wil proberen om een balans op te maken en ik doe dat door vanuit een breder perspectief van twintig eeuwen *Avondland* te kijken naar A.D. 2013 en vooruit te blikken naar A.D. 2014.

Het Huis van Europa

'Europa' was 2000 jaar geleden een Griekse godin die haar woning had gezocht in de Teutoonse en Germaanse wouden ten noorden van de Middellandse Zee. Zij is gekerstend door Paulus en Petrus die gehoor gaven aan haar roep: 'Kom over en help'. In hun spoor werd het Evangelie hier gebracht door monniken en ontstonden de eerste kerkjes die later uitgroeiden tot vroegchristelijke basilieken, Romaanse kerken en Gothische kathedralen. Europa was van een Griekse godin een christelijke dienaars geworden. Europa werd van een heidense tempel een *Huis Gods*.

Helaas is er verval gekomen in dat Huis. Kerk en wereld raakten al te zeer verstrikt onder de pausen van de zestiende eeuw en hervormers werden bloedig vervolgd en vermoord door de grootinquisiteurs die Christus toeriepen: 'Wat komt Gij ons voor de voeten lopen' (Dostojewski). Naast de kathedraal ontstond de kerk der Reformatie en de wegen gingen gescheiden sindsdien. Het ene premoderne christelijke Europa was in tweeën gescheurd.

De moderniteit diende zich aan. Geloof en kerk werden in een traag en lang proces vanaf de zestiende en zeventiende eeuw naar de zijlijn geduwd. Het licht der rede werd ontstoken in het *Maison Claire* van de Verlichting. Tijdens de Franse Revolutie werden meer dan 4000 kerken en kloosters vernietigd. Terwijl de elite dacht dat het licht der rede tot voortuitgang en humaniteit zou leiden, woekerde ondergronds de ultieme duisternis: het occulte Arische denken. Dit denken kwam in Hitler en het nazisme in 1933 bovengronds. Het wilde de gehele wereld veroveren en in het bijzonder het volk Gods - Israël en de Belijdende Kerk – uit roeien. Ternauwernood is dit niet gelukt en is er in 1948 zelfs een wederkeer gekomen van de Joden naar Israël.

Na de Tweede Wereldoorlog was het Huis van Europa een *ruïne* geworden. De na-moderne tijd ofwel de postmoderniteit brak zich baan. Alles was gefragmenteerd. Het geloof in een omvattend huis van geborgenheid was teloor gegaan. Ieder mens zocht en zoekt in deze postmoderne tijden zijn eigen huisje te bouwen zolang hij hier ronddoolt, geworpen in een nameloos en zinledig bestaan. Het enige 'isme' dat in deze postmoderne tijden nog wist te overleven was het consumptieve kapitalisme. Dat schiep zich een immense comfortzone in de achterliggende decennia en plunderde systematisch en met genoeg Gods goede schepping.

Toen brak het jaar onzes Heeren 2013 aan.

A.D. 2013

We verkeren in een diepe economische crisis en we leren er niets van. Zodra we de kans krijgen en het tij aantrekt gaan we weer risico-ondernemen en hollen we weer achter onze begeerte aan. Toen vorige maand bekend werd dat er 0,1 procent economische groei was waargenomen, ontstonden er emotionele taferelen van pure vreugde en opwinding. Zelfs de bank die ooit een boerenleenbank was en als een vader lette op het geld van de boeren, is gevallen voor het grootkapitaal.

De politici zijn verbijsterend nietszeggend in hun antwoorden op de crisis. Onze eigen premier smeekte het volk via de tv om toch weer eens een auto of huis te gaan kopen. Waar is de staatsman gebleven die ons als een Churchill de weg wijst?

We herdenken 200 jaar monarchie maar wat bindt ons nog samen als natie? We hoeven geen nationalist te zijn om de geestelijke erfenis van onze geschiedenis als een samenbindende kracht te koesteren: de strijd tegen water en tirannie onder Gods Ruysdaelhemel. Staat er in Holland nog een Huis?

Ons land is in geestelijke zin weer harder geworden. Wie in het publieke domein iets durfde te zeggen dat tegen de tijdgeest ingaat, werd via de media neergesabeld. Mevrouw Orbán-de Haas moest onderduiken omdat ze gepleit had voor het huwelijk en tegen abortus. Kees van der Staaij kreeg de gasten van Pauw en Witteman over zich heen omdat hij zich verzette tegen de overspelsite *Second Love*. Toen een meisje van zeventien stierf omdat ze uit principe niet was ingeënt tegen mazelen was het denkend deel der natie in opperste verontwaardiging, maar over het aantal slachtoffers van het comazuipen was de stilte oorverdovend. In bladen als *Spits* en *Metro* en in programma's als *Pownews* werd en wordt het christelijk geloof belachelijk gemaakt door mensen als Luuc Koelman en Rutger van Castricum voor wie niets meer heilig is.

Buiten ons land en buiten Europa woeden oorlogen. Waar velen in het Westen de zogenaamde democratiseringsgolf in het Midden-Oosten toejuichten, blijkt nu het ware gezicht van deze volksofstand: de Kerk wordt in Egypte, Syrië en andere landen zwaar verdrukt. De oude leiders waren tirannen maar zij wisten nog wel de geest in de fles te houden die nu boven de oppervlakte komt onder het mom van democratie.

Er waren talloos vele hongersnoden, epidemieën, rampen en ziekten en recent was er de verschrikkelijke, alles vernietigende cycloon op de Filippijnen.

Het was geen vrolijk jaar jaar maar een jaar dat deed denken aan de woorden uit de Schrift aangaande de laatste tijden dat de liefde zal verkillen en er oorlogen en geruchten van oorlogen zullen zijn.

Waar was in dit alles de Kerk?

Het 50^e sterfjaar van de grote christelijke apologet C.S. Lewis (1963) werd herdacht. Lewis verstond zijn tijd en wist vele moderne en postmoderne zoekers aan te raken met de genade Gods : alleen in Christus kan de leegte van de tijd werkelijk gevuld worden. Zelf had Lewis na een lange zoektocht en na veel verzet en strijd de vrede Gods mogen vinden in de *Joy of Vreugde* der overgave!

Het 200^e geboortjaar van de grote christelijke denker Søren Kierkegaard (1813) werd herdacht. Hij was een gestalte van licht in de duisternis en ook een profetische gestalte die het moderne Europa de diepte van het heil voorhield: ieder mens moet werkelijk voor Gods aangezicht bestaan. Ook Kierkegaard kende de *Joy*, getuige zijn grafscript dat spreekt van de zoete vreugde van het verlangen naar 'mijn Christus te loven in rozentuinen'.

Er waren kerkelijke synodes van een aantal kleine denominaties en men probeerde de tijden te verstaan en antwoorden te vinden op de problemen van deze tijden. Er werd gesproken over de noodzaak tot eenheid van de kerken onderling. Kleine stappen van hoop werden daar gezet in de richting van kanselruil of geloofsgesprek. Er was zelfs een Nationale Synode in Dordrecht en velen hebben de urgentie van de eenheid van de Kerk gevoeld. Tegelijkertijd werd in dit alles de verdeeldheid ook weer duidelijk zichtbaar.

In Rome sprak een nieuwe paus de wereld toe: Franciscus. Er was harde kritiek op hem en het woord 'antichrist' weerklonk her en der ter diskwalificatie van deze paus van Rome. Maar dat het *Onze Vader* voor de gehele wereld klonk heeft mij ontroerd en het boek *Jezus Christus* van paus Benedictus vind ik een prachtig boek. Ik kon niet meegaan in de al te harde kritiek van sommigen op de paus. Daarmee moffel ik niks weg want ik wil geen martelaar vergeten die onder het juk van deze Kerk gevallen is en waarvoor zij nog altijd geen schuld beled. Maar ik geloof wel dat er dwars door de misstanden heen - en hebben wij zelf die niet evenzeer? - ook in deze Kerk licht en heil is. Ik heb dit jaar tijdens diverse bezoeken, die ik samen met een goede vriend aan het klooster bracht, ook zelf de vrucht en zegen daarvan mogen ervaren. Laten wij verlangen naar een toewending van Rome en Reformatie tot het aangezicht Gods in Christus.

Misschien is het grootste licht Gods in de Kerk dit jaar wel geweest dat er door tal van predikanten, onderwijzers, ouders of wie dan ook het Woord is gepredikt en er door vele gelovigen is geworsteld, geleden, gebeden en gehandeld in een geest van geloof en barmhartigheid. Dat alles krijgt geen *Televisierring* of *Oscarnominatie* voor de wereldse podia maar het bestaat voor Gods aangezicht en wordt in Zijn fles bewaard.

Misschien dat een teken van dit licht ook oplichtte toen op de puinhopen van de ramp in de Filippijnen een kind geboren werd dat van de ouders – zonder dat ze wellicht wisten dat dit jaar een Lewisjaar is! - de naam *Joy* kreeg. Wat een moed om je kind op de puinhopen van je huis en leven deze naam te schenken. God zegene deze ouders en dit land en heel de arme wereld.

A.D. 2014

Vaak denk ik dat de Europese beschaving naar haar einde neigt. Wat zou er na het postmodernisme nog moeten komen? Misschien gaat God de fakkel van het Huis van Europa wel weghalen. Maar als ik dan langs de rivier hier bij ons kleine huis aan de Merwede loop en een vleug voorjaar ruik en in de verte de koekoek weer hoor roepen als het voorjaar nadert, dan denk ik: misschien gaat God met Europa en met ons land nog wel een weg van ommekeer en reveil. Misschien ontluikt er wel een

nieuwe premoderniteit over de moderniteit en postmoderniteit heen. Wie weet komen er dan hier weer nieuwe kerkjes en worden de Germanen opnieuw gekerstend.

Tijdens lezingen bemerk ik heel vaak dat juist de gewone man of vrouw of jongere een intense hang heeft naar een dergelijk reveil. Als ik het goed peil, is erin dezen meer dan voorheen een gevoel van grote urgentie aan het ontstaan.

Wil de Kerk deze kracht krijgen, dan moet zij misschien stoppen met het gevecht om het eigen gelijk. Velen zijn de keiharde debatten over 'de genade te breed of te smal', het absolute gelijk van de ene of de andere kerk en het elkaar de maat nemen inzake Bijbelvertalingen en kledingregels zat. Misschien dat de druk van buitenaf nog eens zo groot wordt in het nieuwe jaar of in de nabije toekomst dat we over onze greppels heen stappen en elkaar de hand rijden. Misschien dat een aantal leidslieden nu eens werkelijk in de spiegel moet gaan kijken en van hun tronen moet afkomen! Niet de harde hand en de scherpe lijn maar de innerlijke kracht en de afhankelijke overgave zullen de Kerk in stand houden. 'Gij hebt kleine kracht' en 'Mijn kracht wordt in zwakheid volbracht'. In naam van de denominale waarheid is door de scherprechters van de genade zó veel schade toegebracht aan de zielen van hen die naar heil en vrede snakken. Voor we het weten zijn we zelf de grootinquisiteur die denkt een Gode welgevallig werk te doen maar in feite Christus voor de voeten loopt.

Laten we achter onze ruzies vandaan trekken en op zoek gaan naar een nieuwe eenvoud. Dat is de eenvoud van de genade die alles aan God toeschrijft wat tot ons heil dient maar die ook zegt 'Komt, gij gezegende des Vaders!' Dan kan er een nieuwe lente en een nieuw reveil komen in ons land en in de wereld. Dan wordt het nieuwe jaar, A.D. 2014, ook al is het geen Lewisjaar meer, misschien nog een jaar van Vreugde!